

MERAK EDİLENLER

BORÇLU TEMERRÜDÜ VE ŞARTLARI

VONA | HUKUK
BÜROSU

Caddebostan Mah. Prof. Dr. Hulusi
Behçet Cad. No: 14 K: 7 D: 8
Kadıköy İstanbul
0(216)372 2816
info@vonahukuk.com
www.vonahukuk.com

Görsel: Ali Candaş

Borçlu temerrüdü, en kısa tanımıyla muaccel (vadesi gelmiş) bir borcun borçlu tarafından borç ilişkisine uygun olarak yerine getirilmemesini ifade eder. Temerrüt, halen ifası mümkün olan ve muaccel bir borcun ifasında gecikme anlamına gelmektedir.

Hatırlatmak gerekir ki bazen borcun ifası, ifa zamanının geçmesinden sonra mümkün olmamaktadır. Bu durumda ifada gecikme artık borçlu temerrüdüne yol açmaz; ifa imkânsızlığı söz konusu olur ve temerrüt hükümleri uygulanmaz. Örneğin; bir toplantıda konferans verme borcunu yüklenen kimse, borcunu ancak o toplantı esnasında ifa edebilir. Kişi bu zamanı kaçırsa borcun ifası imkânsızlaşır. Bu bakımdan, borcun ifasındaki her gecikme borçlu temerrüdü oluşturmaz.

Borçlu Temerrüdünün Şartları

1. Edimin ifasının mümkün olması

Borç henüz muaccel hale gelmeden ifası imkânsız hale gelmişse borcun ifa edilmemesi temerrüt olarak nitelendirilemez. Bu durumda borç imkânsızlık yüzünden yerine getirilememiştir ve bu durumun sonuçları temerrüt hükümlerine göre belirlenmeyecek, imkânsızlık hükümleri uyarınca imkânsızlıktan borçlunun sorumlu olup olmadığına göre belirlenecektir.

Ancak imkânsızlık, borçlu temerrüde düştükten sonra meydana gelmişse, imkânsızlığa kadar geçen devre için temerrüt hükümleri uygulanacaktır. Bu durumda borçlu, temerrüde düşmede kusuru bulunmadığını ispat edemezse temerrüt sırasında gerçekleşen imkânsızlıktan sorumlu olur.

2. Borcun muaccel olması

Borçlu temerrüdünden bahsedebilmek için öncelikle borcun muaccel hale gelmesi yani alacağın ödeme gününün gelmiş olması gerekmektedir. Alacak, istenebileceği zaman taraflarca kararlaştırılmış, bir ihbar ya da bir kanun hükmü ile belirlenmemişse doğduğu anda muaccel olacaktır. Ancak borç muaccel olsa da borçlunun, alacaklının ifa talebine karşı def'i (kaçınma) hakkını kullanması (bu hakka sahip bulunduğu durumlarda) temerrüde engel olur. Örneğin; muaccel borç zamanaşımına uğraşmışsa borçlunun zamanaşımı def'i ileri sürmesi veya sözleşme söz konusu ise ödemezlik def'i ileri sürmesi temerrüde engel olur.

3. Borçluya ihtar yapılmış olması

Kanun borçlunun temerrüde düşmüş sayılması için, borcun muaccel olmasını yeterli bulmamakta, kural olarak alacaklının, borçluya muaccel olan borcu ödemesini ihtar etmesi şartını aramaktadır. Alacaklının borcun ifasını isteyen beyanı ihtar niteliği taşır. İhtarın geçerliliği herhangi bir şekil şartına bağlı değildir. Örneğin; borcun ifası amacıyla dava açılması da ihtar niteliğindedir. Ancak tacirler arasında diğer tarafı temerrüde düşürmek için yapılan ihtarlar Türk Ticaret Kanunu madde 18/3 uyarınca noter aracılığıyla, taahhütlü mektupla, telgrafla veya kayıtlı elektronik posta sistemi ile yapılmalıdır. İhtar, ayırt etme gücüne sahip alacaklı veya yetkili temsilcisi tarafından, borçluya veya yetkili temsilcisine yapılmalıdır. İhtar, muhataba ulaşması ile hüküm doğuracaktır.

İhtara gerek bulunmayan haller

- a) Taraflar anlaşarak borcun ifa edileceği günü belirlemişse ihtara gerek yoktur. Şayet ifanın belirli bir süre içerisinde yapılması kararlaştırılmış ve sürenin sonuncu günü dahi borç ifa edilmemişse, ihtara gerek kalmaksızın borçlu temerrüde düşer.
- b) Vade belirlenmemiş ancak taraflardan birine ifa gününü belirleme yetkisi tanınmışsa; muacceliyet bildirim ile belirlenen vadede borcunu ifa etmeyen borçlu ihtara gerek olmaksızın temerrüde düşer.

-
- c) Haksız fiilden doğan borçlarda, haksız fiilin gerçekleştiği tarihte herhangi bir ihtarla gerek kalmaksızın borçlu temerrüde düşer.
- d) Sebepsiz zenginleşmeden doğan borçlarda eğer sebepsiz zenginleşen iyi niyetli ise iadesi gereken borç yalnızca ihtarla temerrüde düşecektir. Ancak sebepsiz zenginleşen iyi niyetli değil ise haksız fiildekine benzer şekilde zenginleşmenin gerçekleştiği anda ihtarla gerek kalmaksızın borçlu temerrüde düşer.
- e) Taraflar arasında imzalanacak bir sözleşme veya kanun hükmü ile ihtar gerekliliğinin ortadan kaldırılması halinde ihtarla gerek kalmaksızın borçlunun temerrüde düşmesi mümkündür.
- f) İhtar yapılmasının dürüstlük kuralına göre beklenemeyeceği hallerde de borçlunun ihtarla gerek kalmadan temerrüde düşeceği kabul edilmektedir. Örneğin, borcun ifa edilmesi gereken zamanı alacaklı değil borçlu bilmek zorunda ise zamanında borcu ifa etmeyen borçlu ihtarla gerek kalmaksızın temerrüde düşer.

4. Alacaklının ifayı kabule hazır olması

Alacaklı ifayı kabulden kaçınıyor veya edimin ifa edilebilmesi için gerekli hazırlıkları yapmıyorsa alacaklı temerrüdü meydana gelir. Kanunda ayrıca belirtilmiş olmamakla beraber alacaklı, alacaklı temerrüdünde ise kararlaştırılmış vadenin geçmesine rağmen, borçlu temerrüde düşmez.

Son olarak; borçlunun temerrüde düşmesi için yukarıda sayılan şartların yeterli olduğunu ayrıca borçlunun kusurlu olması şartının aranmadığını belirtmek gerekir. Borçlunun temerrüde düşmüş olması için, gecikmede kusurunun bulunup bulunmaması önemli değildir. Ancak temerrüdün bazı sonuçlarının, borçlunun temerrüde düşmekte kusurlu olmasına bağlı olduğuna da ayrıca dikkat çekmek gerekir.

Uyarı: Yukarıdaki bilgi ve görüşlerimiz sadece yol gösterme amaçlıdır ve yasal tavsiye alma olarak değerlendirilemez. Vona Hukuk Bürosu, doğru ve güncel içerikli bilgiyi sağlamak için her türlü çabayı göstermektedir ancak, bu makalenin yayımlanmasından sonra yürürlüğe girebilecek olan yasa ve mevzuatlarda yapılan değişiklikler nedeniyle en güncel yasal gelişmeleri yansıtmayabilir. Bu nedenle, bu makaledeki hiçbir şey yasal tavsiye olarak görülmemeli ve herhangi bir karar vermeden veya bu makalede yer alan bilgilere dayanarak herhangi bir işlem yapmadan önce avukatlara danışmalısınız.

Caddebostan Mah. Prof. Dr. Hulusi Behçet Cad.

No: 14 K: 7 D: 8 Kadıköy İstanbul

0(216)372 2816

info@vonahukuk.com

www.vonahukuk.com